

Bruselj, 29. november 2024
(OR. en)

16181/24

RECH 521
AGRI 835
COMPET 1159
COWEB 191

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Datum:	29. november 2024
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	15304/24 + COR 1
Zadeva:	Morebitna vseevropska pobuda na področju raziskavin inovacij za spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z naravnimi viri, varnosti prehranskih sistemov in uvedbe biogospodarstva, da bi izkoristili potencial Srednje in Vzhodne Evrope – sklepi Sveta (29. november 2024)

V prilogi vam pošiljamo Sklepe Sveta o *morebitni vseevropski pobudi na področju raziskav in inovacij za spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z naravnimi viri, varnosti prehranskih sistemov in uvedbe biogospodarstva, da bi izkoristili potencial Srednje in Vzhodne Evrope*, ki jih je Svet odobril na 4063. seji 29. novembra 2024.

**SKLEPI SVETA O MOREBITNI VSEEVROPSKI POBUDI NA PODROČJU RAZISKAV
IN INOVACIJ ZA SPODBUJANJE TRAJNOSTNEGA GOSPODARJENJA Z NARAVNIMI
VIRI, VARNOSTI PREHRANSKIH SISTEMOV IN UVEDBE BIOGOSPODARSTVA, DA
BI IZKORISTILI POTENCIAL SREDNJE IN VZHODNE EVROPE**

SVET EVROPSKE UNIJE –

OB OPOZARJANJU NA

- sklepe Evropskega sveta z dne 23. in 24. junija 2022¹, v katerih je prepoznana evropska perspektiva Ukrajine, Republike Moldavije in Gruzije ter izražena popolna in nedvoumna zavezanost perspektivi članstva v EU za Zahodni Balkan;
- sklepe Evropskega sveta z dne 26. in 27. oktobra 2023² o konkurenčnosti EU, v katerih je poudarjeno, da EU potrebuje trdno gospodarsko bazo, ki ji bo tako na notranji kot na svetovni ravni zagotavljala dolgoročno konkurenčnost in enake konkurenčne pogoje;
- sklepe Sveta z dne 29. novembra 2019³ o posodobljeni strategiji za biogospodarstvo „Trajnostno biogospodarstvo za Evropo: krepitev povezave med gospodarstvom, družbo in okoljem“, v katerih je priznana vloga pobude BIOEAST pri izvajanju strategije EU za biogospodarstvo;
- priporočilo Sveta z dne 26. novembra 2021⁴ o Paktu za raziskave in inovacije v Evropi, povezano s sporočilom Komisije o novem evropskem raziskovalnem prostoru za raziskave in inovacije;

¹ EUCO 24/22.

² EUCO 14/23.

³ 14594/19.

⁴ 13701/21.

- sklepe Sveta z dne 25. aprila 2023⁵ o priložnostih biogospodarstva glede na trenutne izzive s posebnim poudarkom na podeželskih območjih, ki Komisijo in države članice spodbujajo h krepitvi sodelovanja v okviru pobude BIOEAST;
- sklepe Sveta z dne 24. maja 2024⁶ o konkurenčni evropski industriji, ki je gonilna sila naše zelene, digitalne in odporne prihodnosti, v katerih je Komisija pozvana, naj biotehnologijo in gospodarstvo, ki temelji na rabi biomase, prizna kot osnovni del industrijske politike EU ter zagotovi usklajevanje, da bi izboljšali skladnost politik;
- sporočila Komisije in spremne dokumente o evropskem zelenem dogovoru⁷; „Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo“⁸; „Poročilo EU o napredku na področju podnebnih ukrepov za leto 2023“⁹; sporočilo „Zavarujmo svojo prihodnost: Podnebni cilj Evrope za leto 2040 in pot do podnebne nevtralnosti do leta 2050 ter oblikovanje trajnostne, pravične in uspešne družbe“¹⁰; ter sporočilo „Gradnja prihodnosti z naravo: spodbujanje biotehnologije in bioproizvodnje v EU“¹¹, v katerem je izpostavljen pomen biogospodarstva pri podpiranju zelenega prehoda in evropske konkurenčnosti –

⁵ 8406/23.
⁶ 10127/24.
⁷ COM(2019) 640 final.
⁸ COM(2020) 98 final.
⁹ COM(2023) 653 final.
¹⁰ COM(2024) 63 final.
¹¹ COM(2024) 137 final.

1. PRIZNAVA, da je doseganje srednje- in dolgoročnih ciljev evropskega zelenega dogovora za leti 2030 in 2050 odvisno tudi od trajnostne proizvodnje in uporabe biomase, tudi bioloških odpadkov. POUDARJA, da lahko trajnostno in krožno biogospodarstvo prispeva k doseganju ciljev evropskega zelenega dogovora in poveča konkurenčnost Evrope. POZDRAVLJA informacije o predvideni posodobitvi strategije EU za biogospodarstvo do konca leta 2025, pri kateri bi bilo treba upoštevati sedanje družbene, demografske, gospodarske in okoljske izzive, industrijsko razsežnost biogospodarstva in povezave z biotehnologijo in bioproizvodnjo, da bi pripomogli k močnejšemu gospodarstvu EU. Obenem bi bilo treba upoštevati tudi previdnostno načelo in dati prednost interesom potrošnikov. JE SEZNANJEN z vse bolj kompleksnimi izzivi, obravnavanimi v navedenih strategijah, ki segajo prek meja držav članic in bi jim koristilo širše nadnacionalno sodelovanje s tretjimi državami, ki imajo z EU skupne vrednote in načela.
2. PRIZNAVA pomen tekočih razprav o trajnostnosti in konkurenčnosti, zlasti v zvezi z nepogrešljivimi, a ranljivimi naravnimi viri, kot so tla, sladka voda in ekosistemske storitve, pa tudi ključni pomen varnosti evropskih prehranskih sistemov ter potencial inovacij in rešitev na biološki osnovi ter bioproizvodnje za spodbujanje socialno-ekonomskega in trajnostnega razvoja v Evropi.
3. V zvezi s tem IZPOSTAVLJA delo, opravljeno v okviru sedanjih evropskih partnerstev, med drugim tistih iz sklopa 6 programa Obzorje Evropa, kot je Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi, ki je vzpostavilo strategijo in akcijski načrt za širitev, da bi mobiliziralo premalo zastopane deležnike in upravičence, pa tudi pozitiven primer partnerstva na področju raziskav in inovacij v Sredozemlju (PRIMA) kot instrumenta za okrepljeno sodelovanje s sosednjimi državami EU. IZPOSTAVLJA pomen sinergij med misijami in njihovega medsebojnega dopolnjevanja, zlasti misij EU „Obnova naših oceanov in voda“ in „Evropski dogovor o tleh“.

4. UGOTAVLJA, da trendi evropskega sistema inovacijskih kazalnikov kažejo, da so države članice Srednje in Vzhodne Evrope večinoma med novimi in zmernimi inovatorji, njihovo sodelovanje v okvirnih programih pa je še vedno zmerno. POUDARJA, da je treba povečati naložbe na nacionalni ravni in sprejeti nadaljnje ukrepe, da bi povečali udeležbo ter podprli izmenjavo in vrednotenje odličnih znanstvenih in tehnoloških inovacij na biološki osnovi v evropskem raziskovalnem prostoru (ERA).
5. UGOTAVLJA, da je treba spodbujati trajnostni razvoj dobavnih verig in poslovnih modelov, tudi za proizvode višje vrednosti in lokalno predelavo bioloških virov v državah članicah Srednje in Vzhodne Evrope, in sicer z vključevanjem deležnikov v raziskave, inovacije in uvedbo trajnostnih rešitev na biološki osnovi, in sicer na inkluziven način in po načelu „od spodaj navzgor“, da bi Evropi olajšali pot do krožne in trajnostne prihodnosti.
6. JE SEZNANJEN z vlogo pobude BIOEAST pri podpiranju evropskega zelenega in pravičnega prehoda ter napredkom, ki ga je v zadnjih letih dosegla kot platforma z vzpostavljenim usklajevalnim mehanizmom, strukturo in viri glede opredeljevanja skupnih strateških prednostnih nalog pri raziskavah in inovacijah na področju agroekologije, odpornosti sladkih voda, varnosti prehranskih sistemov ter krožnega in trajnostnega biogospodarstva. POUDARJA potencial usklajevanja politik in predpisov v zvezi z biogospodarstvom na ravni Unije, zlasti kar zadeva ustvarjanje ugodnega okolja za naložbe, raziskave, inovacije in trajnostni razvoj v sektorju.
7. JE SEZNANJEN z zavezo ministrov in ministric za kmetijstvo in raziskave 11 držav članic, ki sodelujejo v pobudi BIOEAST, kot je bila izražena v skupni izjavi iz leta 2019¹², v kateri je opisana prihodnja usmeritev pobude BIOEAST, ter ponovno poudarjeno zavezo v obliki izjave, ki so jo julija 2024 podpisali ministri in ministrice 10 držav članic, pristojni za kmetijstvo in raziskave, o razvoju partnerstva, da bi obravnavali povezave med trajnostnimi naravnimi viri, prehranskimi sistemi in uvedbo biogospodarstva v Srednji in Vzhodni Evropi.

¹² 9235/19.

8. PRIZNAVA, da je treba spodbujati odprto in vključujoče sodelovanje na področju raziskav in inovacij, povezanih z biogospodarstvom, med vsemi državami članicami EU, hkrati pa spodbujati odprto sodelovanje z Zahodnim Balkanom in državami kandidatkami. Je SEZNANJEN s predlogom iz izjave o pobudi BIOEAST, ki jo je podpisalo 10 držav članic, da bi oblikovali morebitno vseevropsko pobudo na področju raziskav in inovacij za spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z naravnimi viri, varnosti prehranskih sistemov in uvedbe biogospodarstva, da bi izkoristili potencial držav članic Srednje in Vzhodne Evrope, Zahodnega Balkana in držav kandidatk, saj bi se lahko s sprejetjem in prilagoditvijo odličnih rezultatov raziskav in inovativnih rešitev tako odzvali na lokalne potrebe. Podpisnice pobude BIOEAST zagovarjajo mnenje, da bi taka morebitna pobuda lahko dodatno povečala evropsko konkurenčnost na področju biogospodarstva, vključno z bioproizvodnjo in biotehnologijo, hkrati pa prispevala k zaščiti in učinkoviti rabi naravnih virov in dostopala do zasebnih in javnih sredstev, da bi spodbujali inovativne rešitve na biološki osnovi.
9. PRIZNAVA potrebo po bolj poglobljeni razpravi z vsemi državami članicami in Evropsko komisijo o vlogi raziskav in inovacij pri izkoriščanju biogospodarskega potenciala držav članic Srednje in Vzhodne Evrope, Zahodnega Balkana in držav kandidatk v okviru evropske strateške avtonomije. Morebitna nova pobuda na področju raziskav in inovacij bi lahko pripomogla k zagotavljanju ključnega znanja in izkušenj, krepitvi znanstvene diplomacije s spodbujanjem in zaščito evropskih vrednot, kot so raziskovalna etika, integriteta in enakost spolov, ter k spodbujanju odnosov, stabilnosti, blaginje in trajnostnega prehoda na Zahodnem Balkanu in v državah kandidatkah ter obravnavanju bega možganov. Boljše izkoriščanje sinergij in večja udeležba bi morala prinesiti dodano vrednost evropskemu ekosistemu raziskav in inovacij, prispevati k varnosti prehranskih sistemov EU s posebnim poudarkom na varnosti, avtentičnosti in kakovosti živilskih proizvodov ter predelavi odpadkov, pomagati pri izkoriščanju potenciala premalo izkoriščene biomase v EU, na Zahodnem Balkanu in v državah kandidatkah, pri čemer bi prišlo do pozitivnih učinkov prelivanja na celotnem enotnem trgu, ter povečati evropsko konkurenčnost.

10. IZPOSTAVLJA dodano vrednost nadnacionalnih pobud na področju raziskav in inovacij pri zagotavljanju novih rešitev za dvojni zeleni in digitalni prehod ter zdravstvene in družbene izzive ter UGOTAVLJA, da so nujno potrebni projekti s trajnostno in visokokakovostno zasnovano, ki se izvajajo v skladu z visoko ravno preglednosti in visokimi standardi. Takšna morebitna nova vseevropska pobuda bi lahko privedla do nadaljnjega strateškega sodelovanja in bi morala opredeliti jasne cilje za preprečevanje prekrivanja med obstoječimi in novimi dejavnostmi na področju raziskav in inovacij na ravni EU in nacionalni ravni, da bi se izognili podvajanju financiranja in zagotovili večjo odpornost na krize.
11. Zato POZIVA Komisijo, naj ob doslednem spoštovanju pravice do pobude izvede analizo vrzeli v skladu z veljavnimi postopki, da bi v posvetovanju s strokovnjaki in ob upoštevanju vseh možnosti ocenila potrebo po izvedbi morebitne vseevropske pobude na področju raziskav in inovacij za trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri, varnost prehranskih sistemov in uvedbo biogospodarstva, da bi izkoristili potencial držav članic Srednje in Vzhodne Evrope, Zahodnega Balkana in držav kandidatk, ter ali je ta pobuda izvedljiva in kakšen bi bil njen učinek. Glede na rezultate take analize bi lahko v posvetovanju z državami članicami razmislili o pripravi strateškega načrta, da bi zagotovili, da se naravni viri držav članic, skupaj s tistimi iz Zahodnega Balkana in držav kandidatk, lahko prerazporedijo in ovrednotijo na podlagi odlične znanosti in inovativne tehnologije, ki sta na voljo in zaželeni po vsej EU.
-